

Bitterkomix ja Conrad Botes

– eteläafrikkalaisen kulttuuriperinnön tuote

Eteläafrikkalaista sarjakuvaa ei voi lukea tuntematta maan historiaa.

Helsingin taide-museossa Ten-nispalatsissa on esillä tam-mikuuhun 2011 asti ete-läafrikkalais-ten taiteilijoiden kollektiivi-näyttely. Se on kivulias, joskin leikkisä katsaus nurinkurisen maan taidekenttään.

Kahdella näyttelyyn osal-listuvalla taiteilijalla, Anton Kannermeyerilla ja Condar Botesilla, on vahva sarjakuva-tausta. (*Tätä juttua seuraavil-la sivuilla Sarjainfo julkaisee kolmen sivun otteen Botesin Bloodriver Story -sarjakuvasta vuodelta 1995. -toim.huom.*)

Etelä-Afrikasta kiinnostu-neen kannattaa vilkaista ver-kossa CIA World Factbook -sivustoa. Se on mainio ta-pa saada yleiskatsaus maasta kuin maasta; kaikki relevantit faktat ja aimo ripaus kevyttä vainoharhaa ja strategisia oi-valluksia.

Etelä-Afrikan sivulta löy-tyy kovin vähän ilonaiheita. Eliniän odotus on 49 vuotta (verrattuna Suomen 79:ään). Lapsikuolleisuus koto-Suo-meen verrattuna 15-kertain-nen. 18,7:lla prosentista aiku-isista on HIV, joka puolestaan johtaa maailman ykkössijaan HIV-peräisissä kuolemissa (vuodessa kuolemia noin 350 000). Ja tämä on vain jäävuoren huippu – vieläpä otta-matta kantaa korruptioon, ro-tujen välisiin jännitteisiin ja 11 virallista kieltä käyttävän maan pyörittämisen mahdot-tomuuteen.

Jos luulee, että nykyelämä Etelä-Afrikassa on vaikeaa, kannattaa tutustua maan historiaan. Maan siirtomaamen-neisyys ei ole kaunis, mut-ta 1900-lukukaan ei tuonut maahan poliittista, kultuu-rista ja uskonnollista valais-tumista.

Surullisenkuuluista apart-

heid-politiikka otettiin käyt-töön vuonna 1948. Tämä vah-visti viralliseksi laiksi sen, joka oli ollut käytäntö ai-na 1800-luvulta saakka: to-taalisen rotuerottelun, joka vei maan mustilta asukkail-ta kansalaisuuden. Pieni val-koinen vähemmistö ylläpiti poliittista ja kulttuurista yli-valtaa kovalla kädellä yli 40 vuotta. Tuona aikana sensuu-ri ja poliittiset vankeudet oli-vat arkipäivää.

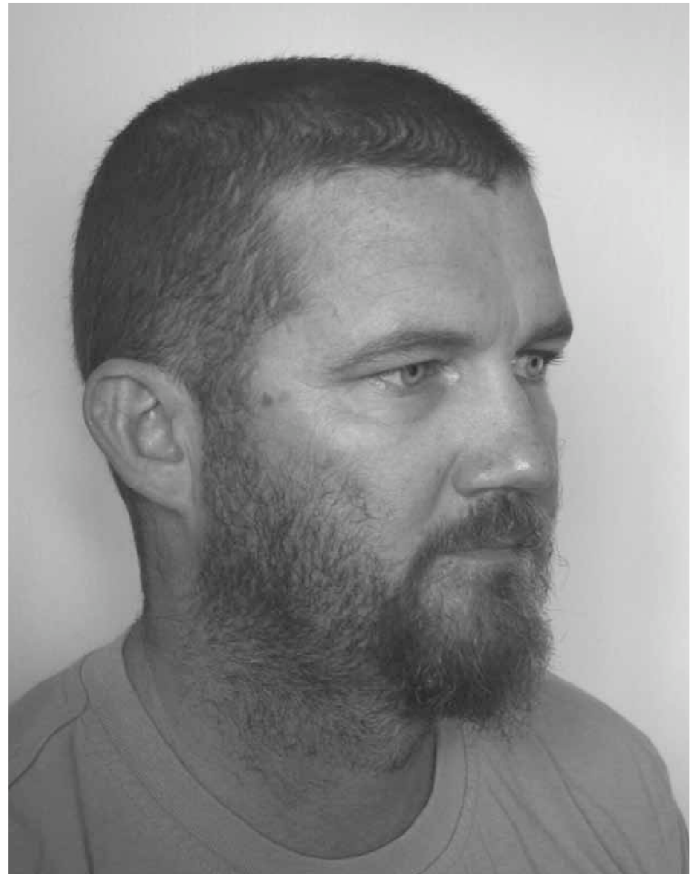
Valkoisten kulttuuria

Etelä-Afrikassa sarjakuvatai-de oli ainoastaan valkoisen kansanosan kulttuurin alaa. Eteläafrikkalaisia sarjakuvia ei voi lukea tuntematta maan traagista historiaa. Riippu-matta siitä, ovatko ne nimelli-sesti poliittisia vai eivät, kaik-ki modernit Etelä-Afrikan sarjakuvat käsittelevät yhteis-kuntaa. Jopa Joe Dogin kaltaiset omaelämäkerralliset tai-telijat tai Joe Dalyn kaltaiset psykedeelikot tekevät poliitti-sesti äärityynyttä sarjakuvaa.

Etelä-Afrikalla ei ole kum-moistakaan sarjakuvahistori-aa. Vasta vuonna 1992, kun Conrad Botes ja Anton Kan-nemeyer (alias Joe Dog) jul-kaisivat ensimmäisen Bitter-komix-lehden, todellinen sar-jakuvakulttuuri syntyi maa-han.

Bitterkomix oli hävytön se-koitus Moebius-vaiutteista tajunnanvirtaa, mitään peit-telemättömiä seksitarinoita ja tummasävyisiä, Robert Crum-bin insiroimia omaelämäker-rallisia sarjakuvia.

Lehti keräsi tasaisesti suosi-ota joka numerollaan ja keräsi lopulta yhteen ainutlaatuisen kirjjon sarjakuvaa. Kuitenkin lehden alkuaikoina apartheid oli vielä voimissaan, vaikka presidentti De Klerk olikin vapauttanut Nelson Mande-lan ja ohjannut valtakunnan politiikkaa kohti erottelulaki-

en purkua. Sensuurikoneisto oli hellittänyt vain hieman, ja Bitterkomix-lehtiä pystyt-tiin painamaan ainoastaan yksityisesti ja jakelemaan va-rovasti.

Lähes kaikki Bitterkomi-xin tarinat voitiin lukea kri-tiikkeinä valkoisen yläluokan elämästä. Vaikka lehdellä oli-kin useita taiteilijoita, Joe Do-gin ja Conrad Botesin tarinat olivat yleensä antologian ko-hokohtia. Varsinkin Botesin historiallisten tarinoiden ja tatuointitaiteen ristisiitos, yh-distettynä pakkomielleisiin, omille vääryksilleen naura-viin hahmoihin, oli poikkeuk-sellinen.

Kun lukee Botesin tarinoita, on helppo nähdä, kuinka te-kijä on teroittanut satiirinsa

ja pystynyt piikittämään af-rikaanerinationalisteja ja ete-läafrikkalaista kulttuuria yli-päättään.

Botes olisi ulkomuotonsa perusteella helppo kuvitella vuosisata sitten taistelemaan buurisodassa esi-isiensä rin-nalla. Juuri ristiriita Botesin ulkomuodon ja hänen aja-tusmaailmansa välillä tekee hänen töistään erityisen voi-mallisia.

Vaikka sydämelteään ja sie-lultaan Botes on sarjakuvatai-telija, viime vuosikymmenen ajan hän on keskittynyt ku-vanveistoon, silkkipainoon ja installaatioihin.

Bitterkomix-lehti ilmestyy edelleen epäsäännöllisesti. Sen viimeisin, viidestoista nume-ro on vuodelta 2008. ●

PRETORIUS HUOMAA, ETTÄ
TAISTELU ON KÄÄNTYMÄSSÄ
BUURIEN VOITOKSI.

HYÖKKÄYS HAJOTTAA ZULUJEN RIVIT.

*VALKOIHOISET HOLLANTILAISET SIATOLAISET

MONI IMPI* HEITTÄÄ HENKENSÄ YRITTÄESSÄN PAETA.

*ZULUSOTILAAT

VARSINKIN JOEN YLI YRITTÄVÄT JOUTUVAT
TULITUKSEN KOHTEEKSI.

